

בס"ד

חיברתיו בחסד ה' עלי

אלעד דוד הירש

מתוך החוברת "סימן טוב" על בבא קמא

התור שלך להיות ש"ס מהלך

כל הזכויות שמורות

להערות והזמנות של חוברת "סימן טוב" על בבא קמא וכו' ניתן לפנות
בשמחה לטלפון – 0558833029

אשמח לתגובות

הסכמות לפי א"ב

הרב אריאל בראלי שליט"א

"הספר שלפנינו עוסק בדרך לשינון דברי תורה ומציע בפני הלומד דרכים
קצרות ומחודדות על מנת לזכור את דפי הגמרא. זו משימה חשובה שלקח
על עצמו אלעד הירש והצליח לכתוב זאת בטוב טעם ודעת"

הרב יוסף צבי רימון שליט"א

”יישר כוחו של אלעד הירש שמשקיע רבות ביצירת סימנים לזכירת הגמרא. הסימנים הללו הם כלי נוסף שיכול לעזור לנו במשימה הגדולה של זכירת התורה שבעל פה והפיכתה לחלק מהותי מנפשנו”

הרב שלמה אבינר שליט”א

”יישר כוחו של אלעד הירש על דרכי לימוד בעל פה וכוודאי יביא תועלת גדולה ללומדים גם גדולים גם קטנים”

בוזן פתע

מה כתוב בדף י עמוד ב במסכת בבא קמא ?
שאלה נוספת, היכן מופיע דוד המלך בפרק הראשון במסכת זו ?

אם הצלחת - אשריך, אם לא - הכל בסדר, נלמד ביחד בעזרת
ה' כיצד תוך זמן קצר תתחיל "לשרוק" גמרא, החלום של כל
בחור ישיבה

3 צעדים לזכירת הש"ס

א - תפילה | ב - חזרות | ג - סימנים

א - תפילה

אמרו חז"ל במסכת נידה (ע ב), שהרוצה להחכים ירבה בישיבה, ימעט בסחורה ויתפלל למי שהחכמה שלו שנאמר "כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה" (משלי ב ו).

ב - חזרות

מי שרוצה לזכור צריך לחזור. גדולי הדורות עשו חזרות עשרות פעמים: ריש לקיש חזר ארבעים פעמים על המשנה כנגד ארבעים יום שנתנה תורה. רב אדא בר אהבה שינן עשרים וארבע פעמים את המשנה כנגד כ"ד ספרי התנ"ך (תענית ח א), לכן הם גדלו למאורות. רב אשי למד ארבעים פעם ונדמה בעיניו כאילו היא מונחת בכיסו (מגילה ז ב). מצד שני לא כל אחד מוצא מספיק זמן לחזרות, ולכן הדרכת הגמרא היא שיש לחזור לפחות ארבע פעמים על הלימוד (עירובין נד ב).

ג - סימנים

רב חסדא אומר שאין התורה נקנית אלא בסימנים, שנאמר: "למדה את בני ישראל שימה בפיהם" - אל תקרי שימה אלא סימנה. רבי אבהו לומד מהפסוק: "הציבי לך ציונים" - עשו ציונים לתורה. רבי אלעזר לומד זאת ממקום אחר: "אמור לחכמה אחותי את ומודע לבניה תקרא" - עשה מודעים [סימנים] לתורה (עירובין נד ב).

הגמרא במסכת שבת (קד א) אומרת שהתינוקות של בית רבן דרשו את כל הא"ב. כאשר הם הגיעו לאותיות ס"ע, הם אמרו סמוך עניים [תעזור לעניים]. פירושו נוסף - סימנים עשה בתורה וקנה אותה, כי את התורה קונים קניין אמיתי על ידי סימנים, כפי שאמרו רב חסדא, רבי אבהו ורבי אלעזר.

יש קשר הדוק בין שני הפירושים [סמוך עניים וסימנים עשה]. אם אדם מרגיש שהוא עני בתורה כי שכח את מה שלמד, מה מזורו? "סימנים עשה בתורה וקנה אותה" - באמצעות הסימנים הוא יזכה לזכור את התורה.

שאלה: למה השיטה שלך בסימנים עובדת? **תשובה:** מפני שהיא משתמשת במנגנון שהקב"ה ברא במוח האדם - אסוציאציה (קישור מילים אחת לשניה). לוקחים את האותיות של הדין, ומנסים למצוא מילה שנמצאת בגמרא. כגון, במסכת בבא קמא דף י עמוד א כתוב: "הכוהו עשרה בני אדם בעשר מקלות בין בכת אחת בין בזה אחר זה ומת כולן פטורין", אז י בגימטריה היא 10, וכתוב בגמרא 10 בני אדם.

עם כל הכבוד לאסוציאציה, חשוב לעשות חזרות על הסימן כדי לזכור אותו. מדוע כולם זוכרים "אשרי יושבי ביתך" בעל פה אפילו בלי סימנים? כי חוזרים עליו הרבה פעמים. יש לחזור לפחות ארבע פעמים על הסימן. מי שחוזר - זוכר. בחוברת המלצתי להתקדם סימנים של 20 דפים ביום, לא חובה ברצף אפשר לפצל אותם. ההיגיון הוא שגם אם למדת מסכת לפני שנתיים, סביר להניח שחזרת על סימניו לפני שבועיים בלבד ולכן תזכור אותו.

שאלה: יפה מאוד. אמנם הסימן מועיל לזכור רק מספר שורות ולא את כל העמוד. **תשובה:** ראשית, תפסת מרובה לא תפסת תפסת מועט

תפסת (ראש השנה ד ב, סוכה ה ב). בנוסף, על ידי שתעשה סימן אפילו לקצת שורות, התמונה של העמוד כולו או לפחות חלק גדול ממנו תקפוץ לך בזיכרון (אם חזרת עליו) ואתה תרגיש אליו **שייכות וקרבה** ולא תשכח את הגמרא כליל כעבור חצי שנה למשל...

שאלה: הסימנים קליטים, אבל לפעמים אני מתבלבל עם עמודים אחרים. שנית אינני מצליח תמיד לקשר את הסימן לעמוד במאה אחוז אלא באופן חלקי, מה כדאי לעשות? **תשובה:** גם זכירה חלקית היא טובה מאוד, ועדיף זאת מאשר בלי כלום, כפי שאמרו חכמי הגמרא במספר מקומות (ר"ה ד ב, סוכה ה ב): תפסת מרובה לא תפסת תפסת מועט תפסת, כי גם קצת זה הרבה, ואומר בן זומא: איזהו עשיר? השמח בחלקו (אבות ד א). ורב יוסף שהיה בקיא גדול אומר נקוט לך מיהא פלגא (מו"ק כח א).

הדרך לזכור - לחזור, זה גם חרוז טוב. מי שעושה חזרות על הגמרא והסימנים לא יתבלבל וגם יזכור את הסימן בצורה טובה יותר. חזק ואמץ!

שאלה: נראה כאילו אתה בא לחדש דבר שלא בא לעולם, לשנן סימנים, ומה אעשה שלא התרגלתי לכך. **תשובה:** ליתר דיוק, גם הנך משתמש בסימנים פעמיים בשנה לפחות: בליל הסדר ובראש השנה. רבי יהודה היה נותן סימנים לעשר המכות: דצ"ך עד"ש באח"ב. בראש השנה אוכלים מאכלים לסימן טוב, תפוח בדבש שתהיה שנה מתוקה, ראש של דג שנהיה לראש ולא לזנב. מקורו הוא במסכת הוריות דף יב עמוד א. וכיצד זוכרים שזה שם? כי "יב" מזכיר "12" חדשי השנה שמתחילים בראש השנה.

אהבת את הסימן, נכון? **שואל:** וואלה כן. **משיב:** ידעתי בני ידעתי. ברגע שתתחיל לנסות, מנסיון אני אומר לך שתרגיש סיפוק בזכירת הגמרא. נתינת סימן לך היא פעולה יצירתית שמוסיפה צבע מיוחד וטעם ללימוד, תנסה שנים-שלושה דפים ותראה כיצד הלב שלך מתלהב, "טעמו וראו כי טוב ה'". **שואל:** טוב שווה לנסות.

<u>ציטוט</u>	<u>סימן</u>	<u>דף</u>
מאי איכא בין אב לתולדה נפקא מינה דאילו עביד שתי אבות בהדי הדדי אי נמי שתי תולדות בהדי הדדי מחייב אכל חדא וחדא ואילו עביד אב ותולדה דידיה לא מחייב אלא חדא	ב ← 2	ב (א)
"ויאמר כה אמר ה' באלה תנגח את ארם"	בב ← ככל ← גוי	ב ב
"ושלח" זו הרגל וכן הוא אומר "משלחי רגל השור והחמור"	ג ← 3 רגלים	ג (א)
תולדה דרגל כרגל בחצי נזק צרורות דהלכתא גמירי לה	ג ← 3 רגלים	ג (ב)
לא ראי האדם שחייב בארבעה דברים כראי השור שאין בו ארבעה דברים	ד ← 4	ד (א)
עשרים וארבעה אבות נזיקין...תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה	ד ← 4	ד (ב)

ה (א) ה ← 5 אצבעות ← גוף ר"ע אומר יכול אף תם שחבל באדם ישלם מן העלייה תלמוד "יעשה לו" מגופו משלם ואינו משלם מן העלייה

ה (ב) ה ← 5 אצבעות ברגל למאי הלכתא כתבינהו רחמנא להלכותיהן שן ורגל לפטרן ברשות הרבים

ו (א) ו ← האות וו ← מתלה מעילים של גשם כל אלו שאמרו פותקים ביבותיהם וגורפים מערותיהם בימות החמה אין להם רשות בימות הגשמים יש להם רשות

ו (ב) ו ← צורה של קיר הכותל והאילן שנפלו לרה"ר והזיקו פטור מלשלם

ז. ז. ← זי ← זית ← שדה "מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם" מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר מיטב שדהו של מזיק ומיטב כרמו של מזיק

ז: ז: ← זיי ← זיית ← שדה רחמנא אמר "מיטב שדהו" ואת אמרת בשל עולם הן שמיין

דבר תורה ב"ח בזיבורית שנאמר:
"בחוץ תעמוד והאיש אשר אתה
נושה בו יוציא אליך את העבוט
החוצה" מה דרכו של אדם להוציא
לחוץ פחות שבכלים ומה טעם
אמרו ב"ח בכינונית כדי שלא תנעול
דלת בפני לויך

חא ← חלון ← דלת

ח (א)

ראובן שמכר שדה לשמעון
באחריות ואתא בעל חוב דראובן
וטרף משמעון דינא הוא דאזיל
ראובן ומשתעי דינא בהדיה

חב ← חוב

ח ב

"ישיב" לרבות שוה כסף אפילו
סובין

טא ← טאנה (תאנה) ←
אוכל

ט א

בהידור מצוה עד שליש במצוה

ט ← 9 ← 3*3

ט (ב)

החופר בור תשעה ובא אחר
והשלימו לעשרה אחרון חייב

י ← 10

י (א)

הכונה עשרה בני אדם בעשר מקלות
בין בבת אחת בין בזה אחר זה ומת
כולן פטורין רבי יהודה בן בתירא
אומר בזה אחר זה האחרון חייב

י ← 10

י (ב)

מפני שקירב את מיתתו

אמרי אינשי כשורא במתא בזוזא כשורא בדברא בזוזא	א ← 1	(י) א (א)
עשה עבדו אפותיקי ומכרו בעל חוב גובה הימנו	יא ← א"י ← אינו יהודי ← עבד	יא (ב)
ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערי מצורות ביהודה	יב ← בי ← בית ← עיר	יב (א)
בכור מוכרין אותו תם חי (ולא שחוט) ובעל מום חי ושחוט ומקדשין בו את האשה לא שנו אלא בכור בזמן הזה דכיון דלא חזי להקרבה אית להו לכהנים זכייה בגוייהו אבל בזמן שבית המקדש קיים דחזי להקרבה לא	יב ← בי ← בית	יב (ב)
במעשר נאמר "לא יגאל" ואינו נמכר לא חי ולא שחוט לא תם ולא בעל מום	יגא ← יגאל	יג א
שור של ישראל שנגח שור של עובד	יג ← גי ← גוי	יג (ב)

כוכבים פטור

ארבעה כללות היה רבי שמעון בן אלעזר אומר בנוזקין	ד ← 4	(י) ד (א)
שום כסף ושוה כסף בפני בית דין על פי עדים בני חורין בני ברית	יד ← די ← דין	יד (ב)
פלגא נזקא רב פפא אמר ממונא רב הונא בריה דרב יהושע אמר קנסא [והלכתא קנסא]	טו ← "טו" באנגלית זה 2 ← 1/2	טו (א)
רבי נתן אומר מניין שלא יגדל אדם כלב רע בתוך ביתו שנאמר "ולא תשים דמים בביתך"	טוב ← לא רע	טו ב
צבוע זכר לאחר שבע שנים נעשה עטלף עטלף לאחר שבע שנים נעשה ערפד	ז ← 7	(ט) ז (א)
מאי עלייה אמר רבי אלעזר במעולה שבנכסיו וכן הוא אומר "וישכב חזקיהו עם אבותיו ויקברוהו במעלה קברי בני דוד"	טז ← טורי זהב ← יקר	טז (ב)

(*) ז (א)

ז ← 7

"וכבוד עשו לו במותו" מלמד
שהושיבו ישיבה על קברו פליגי בה
ר' נתן ורבנן חד אמר שלשה וחד
אמר שבעה ואמרי לה שלשים

הדרן עלך ארבעה אבות נזיקין